

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

Uzm. Dr. F. İlknur VAROL
İnönü Ünv. T.Ö.T.M. Çocuk Gastroenteroloji, Hepatoloji ve
Beslenme BD.

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

Gelişmekte olan toplumların en büyük sorunlarından biri haline gelen ve yeterince üzerinde durulmayan uygunsuz ilaç kullanımına dikkat çekmek sorunun ciddiyeti hakkında bilinçlenmek için

SİZLERLE BURADAYIZ!!!!!!

İLACIN ÜRETİMİNDEN ATIMINA KADAR ELİ
İLACA DEĞEN HERKES
BU KONUNUN PAYDAŞIDIR

AMAÇ;

İLACIN EN KOLAY ULAŞILAN ANCAK
DOĞRU DOZDA KULLANILMADIĞINDA
BİR ZEHİR OLDUĞUNUN VE AYNI
ZAMANDA RASYONEL YANI EKONOMİK
YANI

İNSAFLI, İSRAF ETMEDEN
KULLANILMASI GEREKTİĞİNİN
ANLAŞILMASIDIR

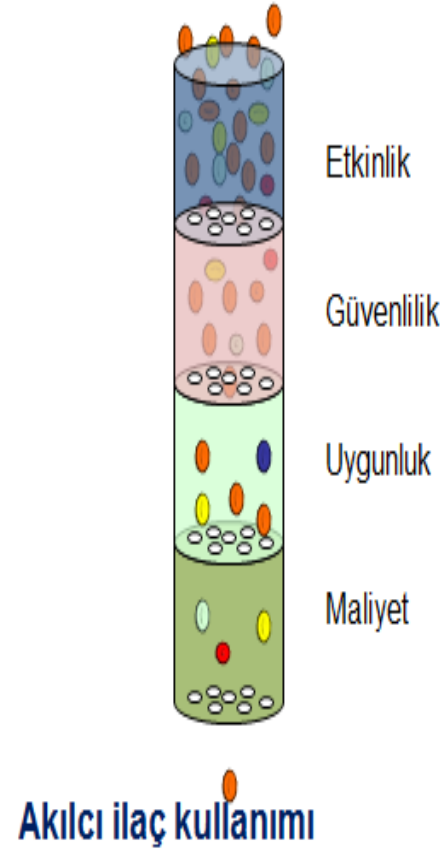
AKILCI İLAÇ KULLANIMI NEDİR ?

- Akılcı İlaç Kullanımı tanımı ilk defa 1985 yılında Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılmıştır.
- Kişilerin klinik bulgularına ve bireysel özelliklerine göre;
  - ➔ uygun ilacı,
  - ➔ uygun süre ve dozda,
  - ➔ en uygun maliyetle ve
  - ➔ kolayca sağlayabilmeleridir.

Conference of Experts on the Rational Use of Drugs, World Health Organization, Nairobi, Kenya, WHO/CONRAD/WP/RI, (25-29.12.1985).

AKILCI İLAÇ KULLANIMI İLKELERİ

- Etkililik
- Güvenlilik
- Uygunluk
- Maliyet

BUNUN İÇİN
DSÖ TARAFINDAN AKILCI İLAÇ KULLANIMININ TEŞVİK
EDİLMESİ İÇİN ÖNERİLEN 12 TEMEL MÜDAHALE*
ÖNERMİŞ

1. İlaç kullanım politikalarını koordine edecek ve bunların etkilerini izleyecek kurum
2. Eğitim denetim ve karar alma süreçlerinin desteklenmesine yönelik Klinik Tanı ve Tedavi Rehberlerinden yararlanma
3. İlk seçenek tedavileri esas alan temel ilaçlar listesi oluşturma
4. Bölgelerde ve hastanelerde ilaç ve tedavi kurulları kurma
5. Mezuniyet öncesi müfredat programında probleme dayalı farmakoterapi eğitimi vermeyi sağlama
6. Bir gereklilik olarak hizmet içi sürekli tıp eğitimleri düzenlenmesi

7. Kurumsal çerçevede izleme, denetim ve geri bildirim sistemlerinin geliştirilmesi
8. İlaçlar konusunda bağımsız (tarafsız bilgi) bilgi kaynaklarını kullanma
9. Kamuoyunun ilaçlar hakkında eğitilmesi
10. Etik olmayan mali girişimlerden sakınılması
11. Uygun ve zorunlu düzenlemeleri hayata geçirme
12. İlaçların ve personellerin mevcudiyetini güvence altına almaya yönelik yeterli devlet harcamalarının sağlanması

*WHO Policy Perspectives on Medicines; September

AKILCI İLAÇ KULLANIMI İLKELERİNİ PAYLAŞANLAR

- Kullanılacak ilaca karar veren (hekim)
- İlacı sağlayan (eczacı)
- İlacı uygulayan (hemşire)
- İlacı uygulayan (hasta yakını)
- İlacı kullanan (hasta)
- Üretici
- Düzenleyici Otorite
- Diğer (Medya, Akademi vb.)

İLAC KULLANIMINDA 5 DOĞRU

o Doğru ilac

o Doğru kiři için

o Doğru miktarda.

o

o Doğru zamanda.

o Doğru řekilde
(yutma, igneme gibi).

- Türkiye’de Sağlık Bakanlığınca akılcı ilaç kullanımı ile ilgili ilk çalışmalar 1992 yılında başlatılmıştır.

→ 1992-1994 Eskişehir-Bilecik

- 1997’de gerekli insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla konuyla ilgili 6 personel, Hollanda’ya “Akılcı İlaç Kullanımı Eğitici Eğitimi” programına gönderilmiştir.
- “1999-2000 yıllarında gerçekleştirilen Türkiye Ulusal Sağlık Hesapları Araştırması’na göre, ülkemizin 2000 yılı için toplam ilaç ve dayanıksız tıbbi tüketim malzemesi harcamasının, toplam sağlık harcamasındaki payı %33,5 olmuştur.”
- 2002’de “İlaç Politikası Geliştirme Toplantısı”

Akılcı İlaç Kullanımına ilişkin faaliyetlerin derlenmesi, toplanması ve ülkenin ihtiyaçlarına, önceliklerine ve kaynaklarına uygun stratejik planlar haline getirilmesi için geniş kapsamlı ulusal politikalar belirlemek ve hayata geçirebilmek amacıyla 12 Ekim 2010 tarihinde İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü, Farmakoekonomi Daire Başkanlığı bünyesinde;

“Akılcı İlaç Kullanımı Şube Müdürlüğü” kurulmuştur.

Ülkemizde yapılan bir çalışmada hastaların % 75 oranında hekime danışmadan ilaç kullandığı tespit edilmiştir.

Bu hastaların % 15 inin ilacı kendi kendine kullandığı ilaçları yanlış kullandığı

Ve % 25 oranında kendisinin kullandığı bir ilacı başka hastalara tavsiye ettiği belirtilmiştir.

900 MİLYON LİRA ÇÖPE GİTTİ!

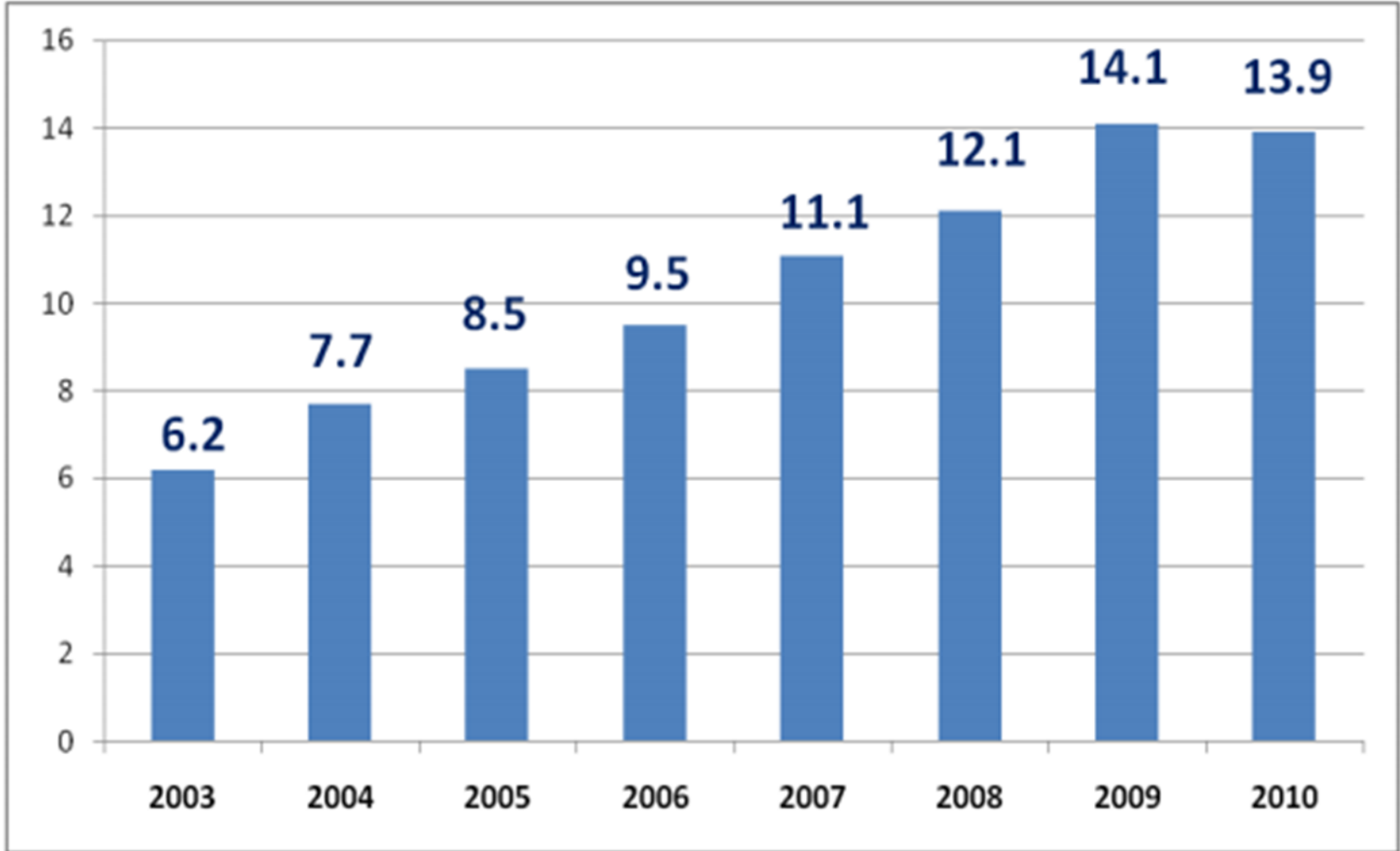
Yapılan araştırmaya göre son bir yılda hekime müracaat eden 100 hastadan 48'i doktorun yazdığı ilacı değil kendi kendine seçtiği ilacı kullandı.

İlaç harcamalarında miktar ve maliyet açısından bakıldığında;

Dünyada → Kalp ve Damar Hastalıkları
ilaçları birinci sırada,

Türkiye'de → Antimikrobiyal ilaçlar birinci sırada,

Grafik 1. Yıllara göre tüketilen ilaçların maliyeti (milyar TL)
İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası

İlacım ne eksik, ne fazla

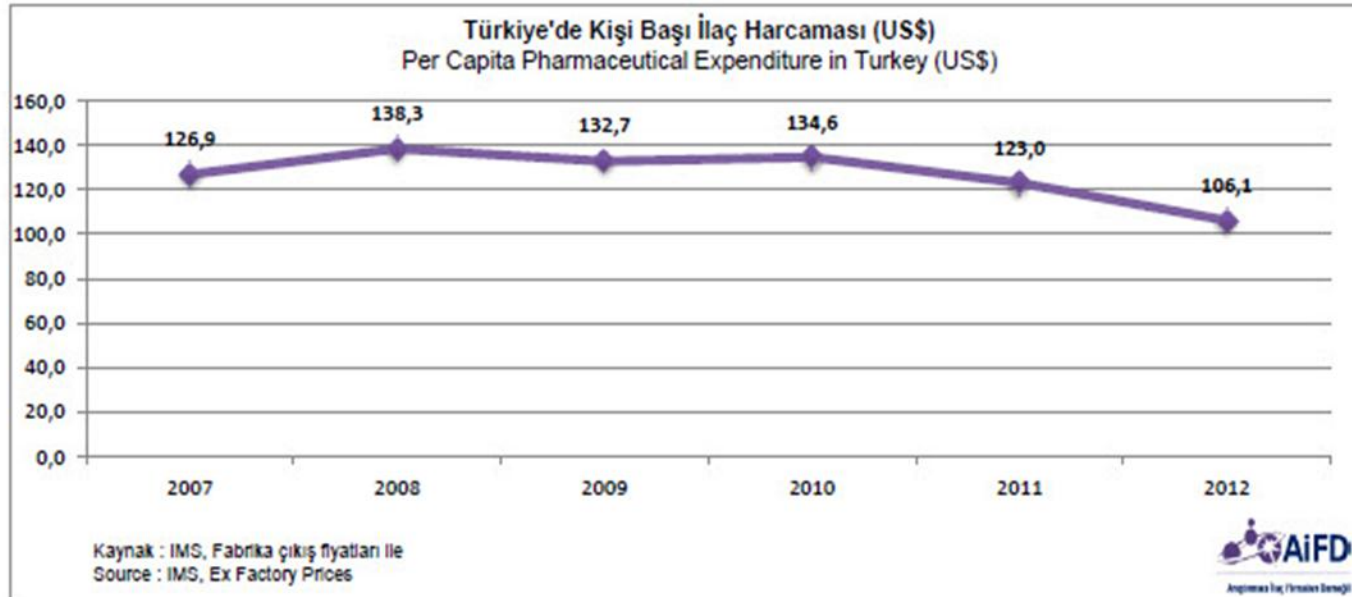
Hasta olduğunuz zaman, kendi kendinize ilaç kullanmayın. Önce hekiminize başvurun. Hekiminizin önerdiği ilaçları, belirlenen süre ve miktarda kullanın.

İlacımı nasıl doğru kullanırım?

- İlaçları yalnızca hekiminizin gerekli görmesi durumunda ve reçeteli olarak kullanın.
- Hekiminize giderken, kullandığınız ilaçları ve önceki tedavi bilgilerinizi yanınızda bulundurun.
- Hekiminizin bilgisi olmadan başka ilaçlara veya tedavi seçeneklerine başvurmayın.
- Tedaviye başladıktan sonra gelişen yakınmanızın ilaca bağlı olabileceğini aklınızda bulundurun.
- İlaçlarınız hakkında birlikte yaşadığınız yakınlarınızı bilgilendirin.
- Hekiminizin ilaç dışı önerilerini dikkate alın.

T.C. Sağlık Bakanlığı
www.saglik.gov.tr

hekime sormadan asla

ÖZEL GRUPLAR (Hekime Sormadan asla)

Hamilelik ve emzirme dönemi

Çocuklar

Yaşlılar

Böbrek ve karaciğer yetmezliği olan hastalar

Kronik hastalığı olanlar

İlaç ve besin alerjisi öyküsü olanlar

AKILCI OLMAYAN KULLANIM ŞEKİLLERİ

Çoklu İlaç Kullanımı (Polifarmasi)

İlaçların gereksiz ve aşırı kullanımı

Klinik rehberlere uygun olmayan reçeteleme

Uygun olmayan kişisel tedavilere başvurulması

Yeni ilaçların uygun olmayan tercihi

**çok ilaç
değil,
doğru ilaç
iyileştirir**

TANI VE TEDAVİ SÜRECİNDE AKILCI İLAÇ KULLANIMI (1)

Hastanın sorununun tanımlanması,

Hekim tarafından doğru tanının konulması,

İlaçlı veya ilaçsız, etkili ve güvenilir tedavinin tanımlanması,

Tedavinin gerçekleştirilebilirliğinin ve maliyetinin değerlendirilmesi,

Tedavinin başarısı ve hastanın uyuncunun değerlendirilmesi,

TANI VE TEDAVİ SÜRECİNDE AKILCI İLAÇ KULLANIMI (2)

Eğer ilaçla tedavi uygulanacaksa uygun ilaçların seçimi,

Çoklu ilaç kullanımlarında etkileşimlerin öngörülmesi,

Her bir ilaç için uygun dozun ve uygulama süresinin belirlenmesi ve uygun reçetenin yazılması gerekmektedir.

Bu aşamada güncel tanı ve tedavi kılavuzları esas alınmalıdır.

Hasta ve hasta yakını tedavi hakkında bilgilendirilmelidir.

Refik Saydam Hıfzıssıhha Müdürlüğü tarafından yapılan saha çalışmalarında;

İlaç kutu sayısı açısından bakıldığında tanıya uygunluk bakımından yaklaşık % 50'sinin akılcı olmadığı,

İlaç maliyetlerine bakıldığında ise yine % 50'sinin akılcı olmadığı ortaya çıkmış.

Bu çalışmalarda pratisyen hekimlerle uzman hekimler arasında akılcı reçete yazımı bir fark olmadığı görülmüştür.

AKILCI İLAÇ KULLANIMI İLE
KAZANACAKLARIMIZ

ZAMAN

SAĞLIK

BÜTÇE

İLACIM

**NE EKSİK
NE FAZLA!**

TEŐEKKÜRLER